

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра фінансів та економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

О.Б. Жильцов
«   »   2016 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА МІКРОЕКОНОМІКА

Напрямок підготовки

072 «Фінанси, банківська справа і страхування»

Інститут, факультет,
відділення

Факультет інформаційних технологій та
управління

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136354	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	<u>2924</u>
(підпис)	<u>Жильцов</u>
(прізвище, ім'я)	20 <u>16</u> .5

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма «**Мікроекономіка**» для студентів освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, галузі знань 07 Управління та адміністрування напряму підготовки 072 «Фінанси, банківська справа і страхування».

Розробники:

Жукова Юлія Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економіки Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів та економіки

Протокол № 1 від «28» серпня 2016 р.

Завідувач кафедри фінансів та економіки І.М. Зеліско

 Буркин Д.М.

© Жукова Ю.М., 2016 р.
© Київський університет
імені Бориса Грінченка, 2016 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5 кредитів	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Обов'язкова, формування фахових компетентностей	
Модулів – 4	Напрямок підготовки 072 «Фінанси, банківська справа і страхування»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 4		1-й	-й
Загальна кількість годин – 150 год.		Семестр	
		1-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 4 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Лекції	
		28 год.	- год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	- год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Індивідуальна робота	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		56 год.	- год.
Модульний контроль:			
8 год.	- год.		
Вид контролю:			
Екзамен 30 год.			

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи для денної форми навчання становить **55%**.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Мікроекономіка» є обов'язковою дисципліною, яка забезпечує формування фахових компетентностей бакалавра з фінансів та кредиту.

Мета дисципліни: формування знань про закономірності поведінки економічних суб'єктів у ринкових умовах, оволодіння універсальним інструментарієм прийняття обґрунтованих рішень щодо здійснення вибору за наявності обмежених засобів та альтернативних можливостей їх використання.

Завдання дисципліни: розкрити суть і місце мікроекономічних відносин в економічній системі; обґрунтувати закони поведінки споживачів і підприємців у ринкових умовах; проаналізувати моделі максимізації прибутку фірм в умовах сучасних ринкових структур; дати загальну характеристику ринків ресурсів: праці, капіталу, природних ресурсів.

В результаті вивчення курсу студент повинен знати:

- термінологію та основні засоби мікроекономічного аналізу;
- принципи раціональної поведінки мікроекономічних суб'єктів;
- закономірності економічної діяльності основних суб'єктів ринку та взаємодії між ними;
- основні мікроекономічні показники та моделі.

Опанувавши теоретичний курс студент повинен вміти:

- застосовувати прийоми мікроекономічних досліджень для аналізу ефективності функціонування самостійних господарських систем;
- самостійно виконувати техніко-економічні розрахунки, пов'язані з обґрунтуванням раціональної поведінки суб'єктів ринкових відносин на мікрорівні;
- оцінювати конкретні ринкові ситуації та прогнозувати їх зміни

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА ТА ТОВАРНІ РИНКИ

Тема 1. Мікроекономіка як наука.

Мікроекономіка в системі економічних наук. Економічні відносини на мікро- і макрорівнях. Взаємозв'язок мікро- і макроекономіки. Основні завдання і функції мікроекономіки як науки.

Характеристика предмету мікроекономіки. Мікроекономіка як наука, що вивчає теоретичні моделі логічної поведінки господарюючих суб'єктів у ринкових умовах. Суб'єкти економічних відносин на мікрорівні. Основні групи економічних відносин, що складають предмет мікроекономіки. Ринковий характер мікроекономічних відносин.

Методи мікроекономічного аналізу. Основні цілі і критерії мікроекономічного аналізу. Індуктивний і дедуктивний методи та їх взаємозв'язок. Виявлення тенденцій в процесі економічного аналізу. Абстрактний метод. Перевірка теорії фактами - важливий принцип мікроекономіки. "За інших рівних умов" - як метод аналізу. Використання математичних моделей, графіків, діаграм для кількісних прогнозів.

Тема 2. Основи теорії попиту та пропозиції.

Попит і пропозиція як важливі елементи ринку. Поняття попиту. Платоспроможний попит. Фактори які впливають на попит. Попит і ціна. Залежність попиту від нецінових факторів: доходів споживачів, цін на товари-замінники, супутні товари, споживацьких смаків та інш. Зміни у попиті та зміни попиту.

Поняття пропозиції. Закон пропозиції. Фактори, які впливають на пропозицію: ціни на ресурси, нові технології, ціни на альтернативну продукцію, податки і субсидії держави та ін.

Ринковий механізм збалансування попиту і пропозиції. Рівноважна ціна. Відхилення від рівноважної ціни і дисбаланс ринку. Поняття загальної економічної рівноваги.

Вплив цінових та нецінових факторів на зміну параметрів ринкової рівноваги. Поняття номінальної та реальної ціни. Індекс цін споживчих товарів.

Тема 3. Еластичність попиту та пропозиції.

Суть еластичності попиту. Еластичність попиту по ціні. Коефіцієнт еластичності попиту по ціні, значення, які він може приймати. Еластичний і нееластичний сегменти кривої попиту. Еластичність попиту по доходу. Перехресна еластичність попиту.

Фактори, що впливають на еластичність попиту: наявність товарів-замінників, сполучних товарів. Залежність еластичності попиту від часового фактора.

Еластичність пропозиції: поняття, коефіцієнт еластичності пропозиції по ціні, діапазон його значень. Фактори, які впливають на еластичність пропозиції.

Тема 4. Основи теорії поведінки споживача в ринкових умовах.

Корисність товару як економічна категорія. Відображення корисності товару у мікроекономічних моделях: кардиналізм та ординалізм. Показники корисності товару. Поняття загальної корисності та граничної корисності. Закон спадної граничної корисності.

Зміст теорії поведінки споживача. Розподіл грошового доходу споживача. Правило максимізації корисності. Рівновага споживача.

Прогнозування попиту на товар через кардиналістську модель максимізації корисності.

Ординалістський підхід до аналізу корисності. Припущення ординалістського підходу: порівнянність, транзитивність, ненасичуваність.

Крива байдужості. Карта кривих байдужості. Властивості кривих байдужості. Гранична норма заміщення. Зворотна залежність норми заміщення і граничної корисності.

Бюджетне обмеження споживача. Бюджетна лінія. Суміщення бюджетної лінії з картою кривих байдужості. Досягнення максимуму корисності за наявних бюджетних можливостей споживача. Стан рівноваги споживача.

Економічний механізм максимізації корисності при зростанні доходу споживача та зниженні (зростанні) цін.

Надлишок споживача.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. РИНКОВА ПОВЕДІНКА ВИРОБНИКА

Тема 5. Теорія фірми.

Фірма - первинна ланка народного господарства. Виробництво - основна галузь діяльності фірми. Виробничі фактори. Виробнича функція і максимізація випуску продукції. Характеристика виробничої функції.

Поняття граничного продукту. Середній продукт. Взаємозв'язок сукупного, середнього та граничного продуктів. Закон спадної віддачі факторів виробництва. Віддача від факторів виробництва:

Визначення попиту фірми на фактори виробництва: два підходи. Умова мінімізації витрат. Правило максимізації прибутку для ресурсного ринку.

Витрати виробництва. Сукупні, постійні і змінні витрати. Середні витрати. Особливості динаміки середніх постійних і середніх змінних витрат. Поняття граничних витрат.

Ефект зростання масштабів виробництва та фактори, що йому сприяють: спеціалізація, розподіл праці, технічна економія, неділимість виробництва та ін. Втрати від масштабів виробництва. Постійна віддача від масштабів.

Поняття точок беззбитковості. Аналіз сукупних та граничних величин при визначенні оптимального обсягу виробництва. Розрахунковий прибуток.

Граничний доход. Граничний прибуток. Основне правило максимізації прибутку для товарного ринку (визначення фірмою пропозиції товару).

Поняття альтернативних витрат. Економічний прибуток..

Тема 6. Фактори невизначеності в економіці.

Суть ризику. Відношення індивідів до ризику. Поняття справедливої і несправедливої гри. Математичні очікування. Схильність і несхильність до ризику. Несхильність до ризику і спадна гранична корисність.

Страховання і ризик. Складання разом незалежних ризиків - головна ідея страхування. Конкуренція страхових компаній. Ризик руйнування. Несприятливий відбір.

Ризик і капітал. Ризик і продуктивність активів. Номінальний та реальний процент прибутку. Залежність між величиною ризику і прибутку.

Вибір фінансового портфеля. Пріоритети фінансового інвестора. Диверсифікація фінансового портфеля шляхом складання декількох активів. Диверсифікація, коли доход акцій скорегований. Коефіцієнт бета. Ризик, доход і рівновага.

Фінансові ринки активів. Два підходи до ринку акцій. Теорія ефективного ринку. Методи доведення теорії ефективних ринків. Суть погляду на ринок акцій як на казино, де ціни складаються під впливом спекулятивних ігор. Спекулятивні вибухи на ринку акцій.

Ринок ф'ючерсів. Поняття ринку ф'ючерсів. Використання ринку ф'ючерсів для зменшення ризику.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ОСНОВНІ ТИПИ РИНКОВИХ СТРУКТУР

Тема 7. Досконала конкуренція.

Поняття конкуренції. Характеристика конкуренції в марксистській і немарксистській літературі. Роль конкуренції у ринковій економіці. Конкуренція і НТП. Конкуренція і ефективність виробництва. Конкуренція і соціальна спрямованість ринкового господарства.

Основні типи ринкових структур. Критерії розмежування ринкових структур. Класифікація ринкових структур та визначення їх базових моделей.

Основні риси досконалої конкуренції. Особливості ціноутворення та виходу на ринок при досконалій конкуренції. Особливості динаміки доходу і витрат на вільно конкурентному ринку. Граничні межі виробництва. Економічний механізм максимізації прибутку в умовах досконалої конкуренції. Досконала конкуренція як ідеальна і найбільш ефективна ринкова структура.

Тема 8. Монополія

Характеристика монополії як ринкової структури. Виникнення монополій. Основні форми сучасних монополій. Приватні і державні монополії. Монополії в умовах командно-адміністративної системи.

Максимізація прибутку в умовах монополії. Перевищення граничного доходу над граничними витратами як критерій монополюючої ціни і максимізації прибутку. Особливості низхідної кривої попиту: ціна перевищує граничний доход, можливість підвищення ціни без зменшення обсягів продажу, еластичний та нееластичний сектори кривої попиту. Математичні методи обчислення граничного доходу, граничних витрат та рівноважної ціни в умовах монополії.

Диверсифікація цін. Поняття диверсифікації цін. Споживацький надлишок. Сектор споживацького надлишку та економічна доцільність його охоплення. Диверсифікація цін відповідно доходів покупця. Резервована ціна та практика її установлення. Диверсифікація цін залежно від обсягу споживання. Диверсифікація цін за категоріями товарів. Економічний механізм, за допомогою якого фірма установлює ціну для кожної категорії споживачів.

Економічні наслідки монополії. Зменшення обсягу виробництва і підвищення ціни. Недовикористання ресурсів. "Х-неефективність".

Значні витрати на забезпечення монопольного становища. Гальмування і розвиток НТП. Прогресивна роль природних монополій. Нерівномірність розподілу доходів у підприємницькій монополії.

Тема 9. Олігополія

Характеристика олігополії як ринкової структури. Виникнення олігополій та їх сучасні форми. Однорідні і диференційовані олігополії. Взаємозалежність як форма конкурентної боротьби. Домовленість про ціни. Джентльменські угоди. Лідерство в цінах. Олігополія і економічна ефективність. Максимізація прибутку в умовах олігополії.

Моделі поведінки олігопольної фірми. Модель Курно. Математичні розрахунки моделі Курно. Математичні розрахунки максимізації прибутку в умовах олігопольного картелю. Так звана модель "ділема в'язня". Олігопольна координація і співробітництво. Твердість цін як характерна риса олігопольних галузей господарства.

Тема 10. Монополістична конкуренція.

Характерні риси ринку монополістичної конкуренції. Рівновага фірм в умовах монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція і просування товарів. Економічна та соціальна ефективність монополістичної конкуренції.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV.

РИНКИ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА

Тема 11. Ринок факторів виробництва. Загальна характеристика

Загальна характеристика і особливості ринку виробничих ресурсів. Формування попиту на фактори виробництва. Похідний характер попиту на ресурси.

Особливості ціноутворення на ринках ресурсів. Граничний факторний продукт. Граничний факторний доход. Граничні факторні витрати. Крива попиту на ресурс. Фактори, що спричиняють зміни у попиті на ресурс: зміна попиту на готову продукцію, зміна продуктивності ресурсу, зміна цін інших ресурсів.

Еластичність попиту на ресурси. Фактори, що впливають на еластичність попиту на ресурси: цінова еластичність попиту на готовий продукт, питома вага видатків на ресурс у загальних виробничих витратах, взаємозамінність ресурсів, зниження граничної продуктивності змінного ресурсу.

Співвідношення ресурсів і максимізація прибутку. Правило оптимального співвідношення ресурсів з метою мінімізації витрат і максимізації прибутку. Основна умова максимізації прибутку.

Тема 12. Ринок праці і заробітна плата

Ринок праці: загальна характеристика. Пропонування праці на досконало конкурентному ринку. Основний фактор, що впливає на вибір робітника – ставка заробітної плати. Ефект заміни і ефект доходу. Попит фірми на працю. Криві попиту і пропонування на працю. Рівновага фірми і галузі на конкурентному ринку праці.

Заробітна плата. Номінальна і реальна заробітна плата. Механізм визначення реальної заробітної плати.

Ринок праці в умовах недосконалої конкуренції. Монопсонія на ринку праці. Співвідношення між граничними витратами на ресурс і граничним доходом на ресурс в умовах монопсонії. Роль профспілок на ринку праці. Двостороння монополія.

Диференціація ставок заробітної плати. Людський капітал.

Тема 13. Ринки капіталу і природних ресурсів

Поняття ринку капіталу. Трактовка капіталу у марксистській і немарксистській літературі. Продуктивність капіталу. Методи визначення чистої продуктивності капіталу.

Процентний доход на капітал. Ціна позичкового капіталу. Рівноважна норма проценту. Лізинговий капітал. Ціна лізингу. Взаємозалежність між вартістю лізингу та позичковим процентом.

Поняття дисконтування. Дисконтований доход. Механізм дисконтування прибутку. Дисконтування вартості цінних паперів. Дисконтування ефективності нових інвестицій. Визначення доцільності інвестування ресурсів шляхом дисконтування капіталу і доходу.

Ринок природних ресурсів. Фіксований характер пропонування землі. Попит на землю. Рента як доход на ресурси зі сталою пропозицією. Чиста економічна (абсолютна) рента. Диференціальна рента.

Крива попиту і пропозиції природних ресурсів. Рівноважна ринкова ціна земельної ділянки. Орендна плата. Граничні і середні витрати виробництва при нерівноцінних земельних угіддях.

Підприємницький дохід і економічний прибуток. Економічна природа прибутку. Прибуток як економічна категорія. Трактовка прибутку А.Смітом і Д.Рікардо. Сучасні тлумачення прибутку у марксистській і немарксистській літературі. Прибуток як плата за послуги підприємницької діяльності, за новаторство і талант в управлінні фірмою, за ризик, за невизначеність результатів господарських рішень. Маса і норма прибутку.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		с	м.к.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль I. ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА ТА ТОВАРНІ РИНКИ						
Тема 1. Мікроекономіка як наука	6	2	2			2
Тема 2. Основи теорії попиту та пропозиції.	7	2	2			3
Тема 3. Еластичність попиту та пропозиції	7	2	2			3
Тема 4. Основи теорії поведінки споживача в ринкових умовах	8	2	2			4
Модульна контрольна робота	2			2		
Разом за змістовим модулем I	30	8	8	2		12
Змістовий модуль II. РИНКОВА ПОВЕДІНКА ВИРОБНИКА						
Тема 5. Теорія фірми	16	4	4			8
Тема 6. Фактори невизначеності в економіці	12	2	2			8
Модульна контрольна робота	2			2		
Разом за змістовим модулем II	30	6	6	2		16
Змістовий модуль III. ОСНОВНІ ТИПИ РИНКОВИХ СТРУКТУР						
Тема 7. Досконала конкуренція	7	2	2			3
Тема 8. Монополія	7	2	2			3
Тема 9. Олігополія	7	2	2			3
Тема 10. Монополістична конкуренція	7	2	2			3
Модульна контрольна робота	2			2		
Разом за змістовим модулем III	30	8	8	2		12
Змістовий модуль IV. РИНКИ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА						
Тема 11. Ринок факторів виробництва. Загальна характеристика	9	2	2			5
Тема 12. Ринок праці і заробітна плата	9	2	2			5
Тема 13. Ринки капіталу і природних ресурсів	10	2	2			6
Модульна контрольна робота	2			2		
Разом за змістовим модулем IV	30	6	6	2		16
Семестровий контроль						
Екзамен	30					
Усього годин	150	28	28	8		56

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль I. ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА ТА ТОВАРНІ РИНКИ		
1	Тема 1. Мікроекономіка як наука	2
2	Тема 2. Основи теорії попиту та пропозиції.	2
3	Тема 3. Еластичність попиту та пропозиції	2
4	Тема 4. Основи теорії поведінки споживача в ринкових умовах	2
Змістовий модуль II. РИНКОВА ПОВЕДІНКА ВИРОБНИКА		
5,6	Тема 5. Теорія фірми	4
7	Тема 6. Фактори невизначеності в економіці	2
Змістовий модуль III. ОСНОВНІ ТИПИ РИНКОВИХ СТРУКТУР		
8	Тема 7. Досконала конкуренція	2
9	Тема 8. Монополія	2
10	Тема 9. Олігополія	2
11	Тема 10. Монополістична конкуренція	2
Змістовий модуль IV. РИНКИ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА		
12	Тема 11. Ринок факторів виробництва. Загальна характеристика	2
13	Тема 12. Ринок праці і заробітна плата	2
14	Тема 13. Ринки капіталу і природних ресурсів	2
Разом		28

6. Теми практичних занять – не передбачено навчальним планом

7. Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль I. ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА ТА ТОВАРНІ РИНКИ		12	20
1	Тема 1. Мікроекономіка як наука	2	5
2	Тема 2. Основи теорії попиту та пропозиції.	3	5
3	Тема 3. Еластичність попиту та пропозиції	3	5
4	Тема 4. Основи теорії поведінки споживача в ринкових умовах	4	5
Змістовий модуль II. РИНКОВА ПОВЕДІНКА ВИРОБНИКА		16	15
5,6	Тема 5. Теорія фірми	8	10
7	Тема 6. Фактори невизначеності в економіці	6	5
Змістовий модуль III. ОСНОВНІ ТИПИ РИНКОВИХ СТРУКТУР		12	20
8	Тема 7. Досконала конкуренція	3	5
9	Тема 8. Монополія	3	5
10	Тема 9. Олігополія	3	5
11	Тема 10. Монополістична конкуренція	3	5
Змістовий модуль IV. РИНКИ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА		16	15
12	Тема 11. Ринок факторів виробництва. Загальна характеристика	5	5
13	Тема 12. Ринок праці і заробітна плата	5	5
14	Тема 13. Ринки капіталу і природних ресурсів	6	5
Разом		56	70

9. Індивідуальні завдання – не передбачено навчальним планом

10. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 150 год., лекції – 28 год., семінари – 28 год., самостійна робота – 56 год., пмк – 8 год., іспит 30 год.

Тиждень														
Модулі	Змістовий модуль I.				Змістовий модуль II.			Змістовий модуль III.			Змістовий модуль IV.			
Назва модуля	ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА ТА ТОВАРНІ РИНКИ				РИНКОВА ПОВЕДІНКА ВИРОБНИКА			ОСНОВНІ ТИПИ РИНКОВИХ СТРУКТУР			РИНКИ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА			
Кількість балів за модуль	93 бали (27,5 %)				76 балів (22,5%)			93 бали (27,5%)			76 балів (22,5%)			
Теми лекцій	Мікроекономіка як наука (1 бал)	Основи теорії попиту та пропозиції (1 бал)	Еластичність попиту та пропозиції (1 бал)	Основи теорії поведінки споживача в ринкових умовах (1 бал)	Теорія фірми (1 бал)	Теорія фірми (1 бал)	Фактори невизначеності в економіці (1 бал)	Досконала конкуренція (1 бал)	Монополія (1 бал)	Олігополія (1 бал)	Монополістична конкуренція (1 бал)	Ринок факторів виробництва. Загальна характеристика (1 бал)	Ринок праці і заробітна плата (1 бал)	Ринки капіталу і природних ресурсів (1 бал)
Теми семінарських занять	Мікроекономіка як наука (11 балів)	Основи теорії попиту та пропозиції (11 балів)	Еластичність попиту та пропозиції (11 балів)	Основи теорії поведінки споживача в ринкових умовах (11 балів)	Теорія фірми (11 балів)	Теорія фірми (11 балів)	Фактори невизначеності в економіці (11 балів)	Досконала конкуренція (11 балів)	Монополія (11 балів)	Олігополія (11 балів)	Монополістична конкуренція (11 балів)	Ринок факторів виробництва. Загальна характеристика (11 балів)	Ринок праці і заробітна плата (11 балів)	Ринки капіталу і природних ресурсів (11 балів)
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			Модульна контрольна робота 4 (25 балів)			
Сума за семестр	338, коефіцієнт переведення у 60-бальну шкалу 5,63													
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)													

11. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint-презентація), лабораторні роботи, пояснення, розповідь, бесіда.

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Вивчення дисципліни здійснюється за машинним варіантом з організацією занять у спеціалізованих комп'ютерних залах, де кожний студент отримує можливість навчатись безпосередньо на індивідуальному робочому місці, обладнаному персональним комп'ютером.

12. Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.

➤ **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Фінансовий менеджмент корпорацій» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 12.1, табл. 12.2, 12.3.

Таблиця 12.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	1	14	14
2.	Відвідування семінарських занять	1	14	14
3.	Робота на семінарських заняттях (доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	10	8*	80*
4.	Написання тестових перевірних робіт	10	6*	60*
5.	Модульні контрольні роботи	25	4	100
6.	Самостійна робота студентів	5	14	70
Підсумковий рейтинговий бал				338
Коефіцієнт переведення рейтингу у 60-бальну шкалу				5,63
Екзамен				40
Загалом				100

* - семінарських занять 14, на них передбачається 8 усних відповідей кожного студента та 6 письмових тестових робіт (це пояснюється по-перше, необхідністю поєднання вищевказаних методів контролю; по-друге, потребою приділити час для розв'язку задач, перевірки самостійних завдань)

Таблиця 12.2

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 12.3

Розподіл балів, які отримують студенти

	Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3					Змістовий модуль 4				Сума	Екзамен
Теми	T1	T2	T3	T4	МК1	T5.1	T5.2	T6	МК2	T17	T8	T9	T10	МК3	T11	T12	T13	МК4		
Присутність на заняттях	2	2	2	2		2	2	2		2	2	2	2		2	2	2			
Відповіді, тестування	10	10	10	10	25	10	10	10	25	10	10	10	10	25	10	10	10	25		40
Самостійна робота	5	5	5	5		5	5	5		5	5	5	5		5	5	5			
Разом	17	17	17	17	25	17	17	17	25	17	17	17	17	25	17	17	17	25	338:5,63=60	40

T1, T2 ... T13 – теми змістових модулів.

МК I, МК 2 ... – модульні контрольні роботи.

13. Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивний комплекс SMART Board, авторські засоби мультимедіа).

На заняттях і під час самостійній роботі студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, ілюстративні комп'ютерні дидактичні матеріали, які розроблені на кафедрі, а саме:

1. Робоча програма навчальної дисципліни, складена за змістовими модулями.
2. Жукова Юлія Миколаївна. «Мікроекономіка: конспект лекцій»/ К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2011. – 139 с.
3. Жукова Юлія Миколаївна. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Мікроекономіка»: Навчально-методичний посібник/ Жукова Ю.М. - К.: КМПУ імені Б.Д.Грінченка, 2009. – 88 с.
4. Засоби діагностики знань: модульні контрольні роботи, ситуаційні вправи, тести для поточного та підсумкового контролю, таблиця рейтингових балів на усі види навчальної діяльності студента при вивченні курсу.

5. Пакет візуального супроводу дисципліни (презентації).

6. Готується до сертифікації електронний курс «Мікроекономіка» для навчання в середовищі Moodle: <http://e-learning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=210>

14. Рекомендована література

1. Аналітична економія: Макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: У 2-х кн./ За ред. С.М. Панчишина. - К.: Знання, 2010. – 437 с.
2. Аналітична економія: Макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: У 2-х кн./ За ред. С.М. Панчишина. - К.: Знання, 2014. – 390 с.
3. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Ігнатюк А.І., Слухай С.В. Мікроекономіка/ за ред. Базилевича В.Д. К.: Знання, 2008. –: 679с.
4. Базилінська О.Я., Мініна О.В. «Мікроекономіка. Навчальний посібник»/ К., 2004.
5. Білецька Л.В., Білецький О.В., Савич В.І. «Економічна теорія: Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка»/ К., 2005.
6. Гальперин В. М., Ігнат'єв С. М., Моргунов В. И. Микроэкономика В 2-х томах. Институт "Экономическая школа", Санкт-Петербург, 2008.
7. Гронтковська Г.Е. «Мікроекономіка. Навчальний посібник»/ К., ЦУЛ, 2008.
8. Гронтковська Г.Е., Косік А.Ф. «Мікроекономіка: практикум»/ К., ЦУЛ, 2008.
9. Задоя А.О. «Мікроекономіка. Курс лекцій та вправи»/ К., 2001.
Кулішов В.В. Мікро- макро економіка: Підручник. – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 488 с.
10. Маршал А. "Принципы политической экономии" т. 1-3/ М., 1984.
11. Макконелл К., Брю С. "Экономика"/ М., 1997.
12. Менкью Н.Г. "Принципы экономики"/ С-П., 1999.
13. Менкью Н.Г. "Принципы микроэкономики"/ С-П., Питер, 2013.
14. Мікроекономіка: Підручник/ за наук. ред. А.П. Наливайка. – К.: КНЕУ, 2011. – 446 с.
15. Мікроекономіка: Практикум: Навч. посіб./ За ред. В.Д. Базилевича. - К.: Знання, 2012. – 491 с.
16. Носова С.С. Микроэкономика. Макроекономика (для бакалавров). - М.: КноРус, 2013.
17. Пиндайк Р., Рубинфельд Д. "Микроэкономика"/ К., 1996.
18. Пилипенко В. В. Мікроекономіка. Курс лекцій: Навч. посібник. — Суми: ВВП «Мрія», 2007. — С. 5—18.
19. Тарануха Ю.В. Микроэкономика. Учебник. - М.: КноРус, 2013.
20. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. "Экономика"/ М., 1993.
21. Хайман Д.Н. «Современная микроэкономика: анализ и применение» в 2 т., М., 1992.
22. Ястремський О.І., Гриценко О.Г. Основи мікроекономіки: Підручник. — К.: Знання, 2007. - 579 с.